

בהם לכולי עלמא יש חובת סמיכת גאולה לתפילה (כנ"ל), לפי שכל דבריו לא באו אלא להשוות גדר אמירת הפסוקים.

וזהו גם הטעם שלדעת הכף-החיים יש לומר "ושמרו" (סי' רסז ס"ק טז), אף שדעתו כי דין סמיכת גאולה לתפילה של שבת זהה לדין זה בחול, והוא משום דסבירא ליה שאין באמירת פסוקים אלו משום הפסק כלל.

ועל פי זה ברור דדווקא להנ"ל אין להפסיק, דכיוון שכל ההיתר לאמירתם תלוי בהיותם חלק מהתפילה, הרי כשבטל יסוד זה בטל היתר אמירתם. אך אין בכך כדי לנגוע בשאר כל הדברים שחשיבי הפסק לכולי עלמא, ואף-על-פי-כן הותרה ההפסקה עבורם.

וממילא מובן גבי סמיכת גאולה לתפילה בשבת, דאמנם מסתבר דלדעת אדמוה"ז בסידורו יש לאסור אמירת פיוט משום הפסק (ודלא כמו שכתב בשולחן) כמו שאר הפסוקים, אך מכל-מקום אין זה נוגע לדין ההפסקה לשאר כל הדברים, ובהם יש לנהוג' כמו שכתב אדמוה"ז בשולחן (שם) ש"במקום שצריך לכך" מותר להפסיק.

[ופשוט דאין אמירת הפסוקים חשיב "מקום שצריך", שכן אם חשיבי הפסק אין מלכתחילה מקום לקבוע אמירתם. ולהוסיף, דאף בערבית דחול הדין הוא דשרי להפסיק לדבר מצווה' (ראה שוע"ר סי' רצ"ג ס"ד), ומכל-מקום, אף המתירים אמירת פסוקים לא ראו בעובדה זו סיבה להיתר אמירתם, ולא התירו זאת אלא מטעם דלא חשיבי הפסק].

לסיכום: בענין סמיכת גאולה לתפילה בשבת יש לנהוג כמפורש בשו"ע אדמוה"ז שבמקום הצריך לכך מותר להפסיק, ועל כן מותר להפסיק בשבת אחר גאל ישראל לברכת ברק ורעם ולדברים שבקרושה.

הרב יואב למברג, כפר-חבי"ד

הערות המערכת:

1) תגובתנו ע"ז כבר ניתנה בגליון תפס ס"ע 18.
2) צ"ע אי"כ מדוע אין מפסיקין ליעלה ויבוא.

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תצה

ערב שבת-קודש
פרשת בשלח
י"ד בשבט ה'תשס"ד

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

סמיכת גאולה לתפילה בשבת ובחול

ב'התקשרות' גיליון תפס כתב הרב גינזבורג כי נראה שאדמו"ר הזקן סובר שדין הפסק בין גאולה לתפילה בשבת זהה לחול, ולא כפי שפסק בשולחן (סי' קי"א ס"ב) שבשבת קיל.

וממרוצת דבריו נראה דהסיק כן משני דברים:

(א) מדברי אדמו"ר בסידורו משמע כן, שכתב (גבי הפסק בין גאולה לתפילה בערבית) "הנוהגין שלא לומר בחול ברוך ה' לעולם אמן ואמן מפני חשש הפסק גם בשבת (ויום-טוב וראש-השנה ויום-הכיפורים) אין להפסיק בפסוקים", משמע שהשווה שבת וחול.

(ב) מהא דבשולחן-ערוך (סי' תצ ס"ד) התיר אמירת פיוט בין גאולה לתפילה בשחרית דשבת, ואילו בסידור אסר אמירת פסוקים אף בערבית כנ"ל.

והנה לענ"ד יש בהנ"ל העמסת כוונה שאינה במקומה. דהרי הא דאדמו"ר ז"ט בסידורו לאסור אמירת פסוקים הוא דין כללי בגדר אמירת הפסוקים – שהשיבי הפסק, ואינו נוגע כלל לגדר ההפסקה בין גאולה לתפילה בשבת.

דהנה בענין אמירת פסוקים וכיו"ב קודם תפילת שמונה-עשרה של ערבית מצינו (בכללות) שלושה מנהגים:

(א) המנהג לומר ברוך ה' לעולם כו' קודם תפילת שמו"ע של ערבית – בחוץ מנהג זה נתון במחלוקת ראשונים (ראה טור סי' רלו, וב"י שם). הנוהגים לאומרו סוברים דאף כי אמנם אסור להפסיק, מכל-מקום, אמירת פסוקים אלו לא חשיבי הפסק (משום שנקבעו כשתפילת ערבית היתה רשות, וע"כ לא היה חיוב סמיכת גאולה לתפילה, ואחר כך שקבעוה חובה – "אדעתא דהכי קבעוה" ו"כגאולה אריכתא דמי"). אך יש הסוברים שאף על פי כן אין לאומרם.

(ב) המנהג לומר פסוקים מעניין קדושת היום בשבתות ומועדים. בהיתר אמירת "ושמרו" כתב אדמו"ר ז"ט (סי' רס"ז ס"ו) כי "אין זה הפסק בין גאולה לתפילה, לפי שאם שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין, והרי זה מעין גאולה גם כן". וכעין זה כתבו הפוסקים על הפסוקים הנאמרים במועדים, שלא חשיבי הפסק (ראה פרמ"ג שם ושי"ג).

(ג) המנהג שהש"ץ מזכיר אודות ראש חודש (וכיו"ב). בהיתר הדבר נכתב ש"לא הווי הפסק כיוון שהיא צורך התפילה" (שו"ע הב"י סי' רל"ו ס"ב).

והנה מנהג נפוץ הוא שפסוקי ברוך ה' לעולם הנאמרים בחול – אין אומרים, אך אומרים הפסוקים מעין קדושת היום הנאמרים בשבתות ומועדים. ופשוט שאין מנהג זה קשור לקולא של סמיכת גאולה לתפילה בשבת, שהרי נוהגים כן גם במועדים, בהם לכולי עלמא דין סמיכת גאולה לתפילה הוא כביום חוץ (ראה שו"ע סי' קיא ס"ב).

על רקע זה מבוארים היטב דברי אדמו"ר בסידורו, דכוונתו דשלושת המנהגים הנ"ל היתרן אחד הוא – דלא חשיבי הפסק (שכן חשיבין להן כחלק מדהתפילה, כאמור), ועל כן מי שחשיבין לאמירת ברוך ה' לעולם הפסק – יש לו לאסור כולו, ובלשונו "הנוהגין שלא לומר בחול ברוך ה' לעולם אמן ואמן מפני חשש הפסק, גם בשבת (ויום-טוב וראש-השנה ויום-הכיפורים) אין להפסיק בפסוקים, ואין להפסיק להכריז יעלה ויבוא כליל ראש-חודש".

וזהו הטעם שאדמו"ר ז"ט ציין בסידורו יחד עם אמירת הפסוקים דשבת, גם פסוקים דשאר מועדים,

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ד בשבט ה'תשס"ד – כ"א בשבט ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ד בשבט	הלי שחיטה. פרק יב-יד.	הלי מילה. פרק ג.	מ"ע קמח.
ש"ק	ט"ו בשבט	נדבות פי גווי. ספר הפלאה והוא ספר ששי. הלי שבועות. בפרקים אלו. פרק א-ג.	סדר תפלות כל השנה. נהגו העם. ימלך עלינו וכו'.	מל"ט סא.
א'	ט"ז בשבט	פרק ד-ו.	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה. נוסח הקדיש. אחת באמצע.	מל"ט סב.
ב'	י"ז בשבט	פרק ז-ט.	וזהו נוסח כל הברכות האמצעיות. ברכה אמצעית. שוב אינו צריך.	מל"ט רמח. רמט.
ג'	י"ח בשבט	פרק י-יב.	נוסח הוידין א-להינו וא-להי. נוסח ברכת המזון. ברוך אתה. איש ביי.	מ"ע ז.
ד'	י"ט בשבט	הלי נדרים. בפרקים אלו. פרק א-ג.	נחלת עידותיו גווי. ספר זמנים והוא ספר שלישי. הלי שבת. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע צד.
ה'	כ' בשבט	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע צד.
ו'	כ"א בשבט	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ט קנו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמנ החמה	זמן ק"ש	הצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	לפני ת"ד							
ו', י"ד בשבט	4.31	5.18	5.39	6.37	9.11	11.55	12.25	5.18.3	5.43
ש"ק, ט"ו בשבט	4.30	5.17	5.39	6.36	9.11	11.55	12.25	5.19.2	5.43
א', ט"ז בשבט	4.29	5.16	5.38	6.36	9.11	11.55	12.25	5.20.1	5.43
ב', י"ז בשבט	4.29	5.16	5.37	6.35	9.10	11.55	12.25	5.21.0	5.44
ג', י"ח בשבט	4.28	5.15	5.37	6.34	9.10	11.55	12.25	5.21.9	5.45
ד', י"ט בשבט	4.27	5.14	5.36	6.33	9.09	11.55	12.25	5.22.8	5.46
ה', כ' בשבט	4.27	5.13	5.35	6.32	9.09	11.55	12.25	5.23.7	5.47
ו', כ"א בשבט	4.26	5.13	5.34	6.31	9.08	11.55	12.25	5.24.5	5.48

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י
בשלח	4.42	5.56	4.56	5.57	4.45	5.56	5.00	5.59
יתרו	4.48	6.02	5.02	6.03	4.52	6.02	5.06	6.04

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש ע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

בסגול), ואחר-כך זכר (ז' בצירי) עמלק, הן בשביעי והן במפטיר [בדבר שלילת הכאת עמלק' כבר נתבאר ב'התקשרות' גיליון קט"ו]. הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה" (שופטים פרק ה')²¹. אין אומרים 'אב הרחמים'²².

המנהג הוא לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאשע'²³ [דייסה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ (בטעות)²⁴ 'כוסמת'], ומקורו כדלהלן: בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע²⁵: "מהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ של מנהגי ישראל]²⁶ קבע מנהג²⁷, אשר בשבוע של פרושה בשלח היה מורה לכל מלמדי התינוקות ולכל ההורים לילדים²⁸ קטנים, לקבץ

במנחה אין אומרים 'צדקתך'²².

19 הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנשי לחזור רק על התיבה המוטעית, כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין חוששים שישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק עצמו). וראה בשו"ע אדה"י הל' קריאת שמע סי' סד ס"ב, פרמ"ג שם, א"ר סי' קלו ס"ק ד וביהתקשרות גיליון שמ עמ' 19 וש"י.
20 וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמובא בילקוט יוסף – מו"דים (ח) עמ' 259.
21 ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. ובשיחות קודש תשל"ו ח"א עמ' 459 איתא, שמונה חב"ד לקצר בהפטרות, להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר] כי בהם המלחמה היא חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"י ר' מאיר מאזוז שליט"א כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בדי"כ מקצרים בהפטרות, כיוון ישעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מכ"א פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים הדיבא סדליק עניינא סג, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרות פי שקלים מיחלפא שיטתיהו של האשכנזים והספרדים, ומנהגו בתונים להתחיל גם שם יבן שבע שנים כמנהג אשכנזי – ומנהג חב"ד שם כהספרדים].
22 לוח כולל-חב"ד וספר-המנהגים עמ' 16, ע"פ סידור אדה"י. השלמה לשו"ע אדה"י (נדפסה בסוף ח"א עמ' 357) סי' קלא סי"ח.
23 ספר-המנהגים עמ' 72. לוח כולל-חב"ד. המקור – היום-יום, י"ז בטבת. ובהערות וצינונים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בב"ח סי' רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).
24 משנה ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור מנחת ירושלים (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה-תלמודית דרך ידני ובצירורים שם.

מצד מעלתם של ישראל, נחקקים כל ענייניהם בעצמותו יתברך

דווקא על-ידי עבודה בהגבלה, ממשיכים את הנביא גבול וזה כללות עניין העבודה דתורה ומצוות, שהרי המצוות הן במדידה והגבלה, ואפילו התורה מצוותה שתהיה בהשגה דווקא, שהיא בהגבלה ו לפי דעה אחת מרירות המים במרה נתבטלה, אך לפי הדעה השנייה מרירות המים נתמתקה וזה הידוש גדול יותר ו משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מבואר בהמשך המאמר של בעל ההלולא – בכיור העניין ד'היושבת בגנים': בפסוק זה ישנם ג' פירושים: (א) "היושבת בגנים" קאי על הנשמות שבגן-עדן, שזהו עניין "גנים", ב' הבחינות דגן-עדן העליון וגן-עדן התחתון, ועד להעניין ד'נשמה מנשמה נאצלת", שרומז על עולם האצילות, שזהו בחינת ה"ערן" שב"גן" (כמדובר לעיל). (ב) "היושבת בגנים" קאי על בני-ישראל שיושבים בכתי-כנסיות ובתי-מדרשות באופן של חברים, באהבה וקיבוץ אחד (על דרך מאמר רז"ל" תלמיד-חכמים המדגילים זה לזה בהלכה הקב"ה אוהבן, שנאמר ודגלו עלי אהבה").

(ג) "היושבת בגנים" קאי על כנסת ישראל הנפוצה בגולה ורועה בגנים של אחרים, ועד שעניין זה (שרועה בגנים של אחרים) הוא באופן של ישיבה והעכבה כו'. ולפירוש זה

א. האמור לעיל (בסעיפים קודמים בגוף השיחה) שעל-ידי העבודה נעשית המשכת העצמות – הרי זה דווקא על-ידי עבודה שבהגבלה, שזהו עניין העבודה דתורה ומצוות, שהרי המצוות הן במדידה והגבלה, ואפילו התורה ש"ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים"²⁹, הרי מצוותה שתהיה בהשגה דווקא, והרי ידוע שהשגה היא בהגבלה דו' קצוות דמקום.

והעניין בזה – שדווקא בעניין ההגבלה ממשיכים את הכלי-גבול³⁰, וזוהי התכלית שיהיה גבול וכלי-גבול ביחד.

וכמודגש גם בהעניין ד'רעשו לי מקדש גו' – שמקום הארון, שהיתה בו המדידה וההגבלה דתורה, "אמתיים וחצי ארכו וגו'", הוא למעלה מן המידה.

ב. ועניין זה (שהכלי-גבול קשור עם גבול)

1) ראה תניא אגה"ק סי' (קטו,א). סה"מ תש"י עמ' 272 ואילך. ובכ"מ.
2) איוב י"א, ט.
3) ראה גם ד"ה באתי לגני ד'י שבט פ"ז.
4) בהמשך באתי לגני השי"ת (סה"מ השי"ת

עמ' 191; 125).
5) ד"ה באתי לגני ד'י שבט פ"ג.
6) שהש"ר עה"פ פ"ח, יג, (ב), ובפירוש מ"כ.
7) שבת סג, סע"א.

צריך לומר ש"חברים" קאי על מלאכי השרת (כמדובר לעיל⁸).

— בהמאמר של בעל ההילולא הובא רק פירוש הא' ופירוש הג', שהם ב' הקצוות, קצה היותר עליון וקצה היותר תחתון, ולא הובא פירוש הב', וטעם הרבר, לפי שפירוש הב' קאי על העבודה שבזמן הבית, ולכן אין זה נוגע עתה.

ומבאר בהמאמר בפירוש "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך", שעל-ידי לימוד התורה למטה פועלים עילוי בנשמות ומלאכים. וכיוון שבתחילת המאמר נתבאר שעל-ידי העבודה למטה פועלים המשכת אור הסובב, ובהמשך לזה מבאר שפועלים עילוי בנשמות ומלאכים, שנעשה אצלם תוספת אור, שזהו עניין אור הממלא שבא בהתלבשות בפנימיות (כמדובר לעיל⁹) — הרי זה חיבור של גבול עם בלי-גבול.

ועוד זאת, שסיום הכתוב "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך" (שהוא עניין ההוספה שנעשית בעולמות העליונים, בנשמות ומלאכים) הוא "השמיעני", לשון יחיד — שקאי (לא על נשמות ומלאכים, אלא) על עצמותו יתברך, כיוון שעניין זה נוגע גם בעצמות.

ג. ולבאר עניין זה — שגם העניינים שבהגבלה, המשכת תוספת אור בנשמות ומלאכים, ועד להגבלה ד"היושבת בגנים" של אחרים (בעניינים דלעומת-זה), קשורים עם עצמותו יתברך — הובאה לעיל¹⁰ תורת הרב המגיד¹¹ בכיאר מאמר רז"ל¹² "ביים נדמה להם כבחור ובסיני נדמה להם כזקן".

"על-פי משל האב האוהב את בנו ומפני גודל האהבה שיש לו לבנו נחקה להאב צורת

הבן כמו שהיה עומד לפניו, וכשהבן קטן עדיין נדמה לאביו במחשבתו צורת קטן וכשהוא גדול נדמה לו צורת גדול במחשבתו... והנה ידוע שכשיצאו ישראל ממצרים... וכשבאו על הים היו כנער שגמלתו אמו... וזהו פירוש בים נדמה להם כנער, רצונו לומר, כאשר היו ישראל בעת ההוא כך נדמה במחשבה עליונה צורתם גס-כן כנער ובחור... וכשבאו אל הר סיני היו משיגים כבר חכמה עילאה, והיו אז בסוד זקן זה שקנה חכמה¹³, וזהו בסיני נדמה להם כזקן, רצונו לומר, מצורתם נחקה במחשבה עליונה בצורת זקן כדרך הבן הנחקה במחשבת אביו כפי גדולתו ושלמותו¹⁴.

והיינו, שכל פרטי העניינים כפי שהם בהגבלה, "כזקן" או "כנער ובחור", ואפילו מעמד ומצב שלמטה מזה (כרלקמן ס"ד) — חקוקים בעצמותו יתברך.

ד. והנה, בהמשך התורה הנ"ל מוסיף הרב המגיד עוד עניין:

"וזהו שאמר הכתוב" אם רחץ ה' את צואת בנות ציון, כביכול שהשם יתברך רחץ את עצמו מצואת בנות ציון לפי שהיו חקוקים במחשבתו כביכול¹⁵.

וכמו כן מבאר את הפסוק¹⁶ "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" — רצונו לומר, ישראל היו עדיין מרים כו".

ולכאורה, כדי לבאר מאמר רז"ל "ביים נדמה להם כבחור ובסיני נדמה להם כזקן", מספיק לבאר את המעמד ומצב דבני-ישראל "כנער ובחור" (כשבאו על הים) ו"זקן" (כשבאו אל הר סיני), שבאופן כזה נחקה צורתם במחשבה העליונה; ואינו מובן לשם מה מוסיף הרב המגיד העניין ד"רחץ הוי' את צואת בנות ציון" והעניין ד"מרים הם"!¹⁷

(11) קידושין לבב, ועוד.

(12) ישעיה ד, ד.

(13) פרשתנו טו, כג.

(8) שה"ש ב, ד.

(9) לקו"א נגב, ואילך. א"ת צט, סע"ד ואילך.

(10) ראה מכילתא ומדרש לקח טוב פרשתנו טו, ג.

מכילתא ופרש"י יתרו כ, ב.

בפועל תיכף ומייד, באופן המותר ושייך ביום השבת: (א) הוספה בעניין הצדקה — אהבת-ישראל ואחדות-ישראל — על-ידי החלטה על סכום מסויים, לא רק החלטה כללית (נוסף על האפשרות לקיים מצות צדקה ע"י אכילה

ושתיה [לחיים], וכן ע"י צדקה רוחנית [עצה טובה, לימוד תורה], שיפרישו לעצמם מייד בצאת השבת, ויתנו בפועל כבוקר לעני או לגבאי צדקה. ב) הוספה בחינוך הילדים, לעוררם אודות קיום המנהג דאכילת פירות ביום זה, ולהסבירם משמעותו¹⁴.

בהתועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריז הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, על-ידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"¹⁵.

שבת שירה:

שחרית: נוהגים לעמוד בעת קריאת השריה¹⁶.

בבית חיינו נהוג לנגן ב"הומים להם חומה... ומשמאלם" הראשון (יד, כב) כמו בסוף-פסוק רגיל, ובשני (יד, כט) כמו לפני "חזק". בשירה עצמה (פרק טו) מגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א-ג. ו. יא. טז-יט. ובשירת מרים (טו, כא): "שירו לה'... ביים"¹⁷.

קוראים¹⁸ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר ו')

גיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת", ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו 'מלומד בניסים'¹⁰.

יש מי שנוהגים לומר ליקוטים מתנ"ך וזוהר כו"¹¹ — ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"¹².

כינוסים:

התאחדות כל האיברים היא על-ידי ה"ראש", וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בני-ישראל בראש-השנה לאילן, שיהיו כבראש-השנה הכללי "לאחדים כאחד", ובפרט כינוסים של ילדי-ישראל שלפני בר-מצווה ובת-מצווה "צבאות השם", כיוון שבהם מודגש במיוחד עניין הצמיחה והגידול, גם (ובעיקר) ברוחניות, שאז הוא עיקר החינוך "חנוך לנער"¹³.

יש לבחור את הזמן המתאים כדי שיהיה 'ברוב עם' הכי אפשרי, בכל מקום ומקום לפי עניינו: לאחרי מנחה דערב ט"ו בשבט, בט"ו בשבט עצמו, בימים שלאחרי, עד ליום השבת-קודש, השבת דמתן-תורה (ומה טוב בכל אחד מהזמנים הנ"ל, במקומות שונים וכו')¹⁴.

וכדאי ונכון להתחיל בעניין של מעשה

כי "קדושת הארץ, הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה, היא נשפעת גם בפירותיה... באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה... (ועד"ו בסי' מור וקציעה שם, בסי' בת עין פ' בהר, ובשו"ת תורה לשמה סי' תיח, וזה היה טעמים של חז"ל שנהגו כך, כמבואר בברכות מד, א) [מדברי הרה"ח ר' יהושע שי' מונדשיין, כפר חב"ד 1079 עמ' 27].

(9) רמב"ם הלכות ברכות פ"ח הי"ג [וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך דבשי' בתחילתו, ושי"ן].

(10) תענית כד, טע"ב. ספר-השירות תנשיא ח"א עמ' 300.

(11) נדפס לראשונה בספר 'פרי עץ הדור', ויניציאה, תפ"ח.

(12) לקוטי-שירות כרך לא עמ' 235.

(13) 'התועדות' תש"ד ח"ב עמ' 892.

(14) ספר-השירות תש"ח ח"א עמ' 241.

(14*) שם עמ' 222 ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב בהתועדות תש"ח ח"ד עמ' 2120, תש"ח ח"ד עמ' 376, תנשיא ח"א עמ' 24 ועוד.

(15) אפילו לבעלי עסק, וכשי"כ ליושבי אוהל. וביאר

השייכות לט"ו בשבט, שכמו באילן צ"ל יגיעה רבה וזמן רב עד שבאים הפירות, כך בתורה צ"ל יגיעה כדי שיהיה יומצאתי — לקוטי-שירות כרך ו עמ' 312, עיי"ש.

(16) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בדרך-כלל כשהרבי היה עומד בקריית, הפנה פניו אל הס"ת מייחושע"י מתחילת או מאמצע הפסוק לערך (לא היתה קביעות בזה) ועד גמר שירת מרים; וכן עמד בין שני אלה החל משנת תשל"ח מאז שהחל לשבת בקריית.

(17) מפי הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' אופן.

אדה"י היה קורא בתורה את שירת הים בנוסח-טעמים מיוחד, השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרבי"ש בן הצמח-צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי אדמו"ר מהורש"יב נ"ע (לקוטי-דיבורים ח"ב עמ' 460. וראה בסה"ש תש"ו ע' 38, ובלה"ק בסי' תולדות אדה"י ח"ד עמ' 1070 משיחה בסעודת ליל שש"פ תש"ו).

(18) שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי בארוכה.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת קודש פרשת בשלח

ט"ו בשבט, שבת שירה

חמישה-עשר בשבט:

ראש-השנה לאילן נוגע לדינא בארץ-ישראל – "לעניין מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבת על שחנטו לאחר שבט", אבל לא מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יום-טוב'. המקור היחיד לכך הוא – כמבואר בראשונים¹, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהרדי"².

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו: כיוון שהתחלת העבודה היא

מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה³.

אכילת פירות:

בט"ו בשבט "נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות"⁴, ואף שאז רק זמן החנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משוכחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש', ורואים אותם כבר אז בגלוי⁵. ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ-ישראל – "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ורביש" – "דבש תמרים"⁶, ונוהגים לאכול גם הרובים,

1 פרש"י ורע"ב רש ראש-השנה. רמב"ם הלי תרומות פ"ה הי"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לינוק מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה בפועל, ארבעה חדשים לאחר שנידונין על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב.

2 ראה הדעות ביחס לשיעור חנטה, הבאת שליש ועונת המעשרות בסי' המועדים בהלכה. עמי קפב, אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'הבאת שליש' בתחילתו, ובמפורט בהערות לסי' 'שבת הארץ' (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392.

3 שנת תשס"ד היא שנת מעשר-עני [מכון התורה והארץ] ומכון יתנובות שדה' פותרים למנוייהם את בעיית הנתינה ע"י "מכירי עניים". המכון לחקר החקלאות ע"פ התורה אינו סומך ע"י, ומיעץ למנויי כיצד לקיים את הנתינה בעצמם]. פירות-האילן שהביאו שליש אחרי ט"ו בשבט זה שייכים לשנה זו וחיבים במעשר זה, ואלה שהביאו שליש לפני-כן שייכים לשנת תשס"ג וחיבים במעשר-שני. לא ניתן להפריש תרומי מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת. בפירות המביאים שליש סמוך מאוד לט"ו בשבט, כגון שקד, לימון, שסק ואפרסק, וכן בפירות הדר הנקטפים סמוך לט"ו בשבט, יש להיזהר מתערובת. אם אירעה, ראה בסי' משפטי ארץ – תרומי פ"ח סי"ח, ובקונטרס 'הפרשת תרומ' במערכת הציבורית' (מכון התורה והארץ, תשנ"ב) עמ' 138 (בפרי-האדמה הולכים לפי תאריך הלקיטה, וריה שלהם היה ב'א' בתשרי).

2) מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תש"א. הגהות מיימוניות הלי שופר פ"א סוף ס"ק א.
3) כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד-קטן ד, א) שאם "גמרי בהדי הדדי, ליפנין מהדדי", ראה שיית מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובסי' 'אגודה' מובאים הדברים בשם "גאון" – 'המועדים בהלכה' עמי קפו. וראה שיחות-קודש תשכ"ב עמ' 189]. כל הקטע לקוח מיתורת מנחם – התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 948.
4) אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן'. וראה לקוטי לוי-צחק אג"ק עמי תיג.
5) ספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 283.
6) מג"א או"ח קלא ס"ק טו. השלמה לשי"ע אדה"י שם סי"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט סלי"ח. שי"פ בשלח תשי"מ סניו. בכלל אין הדגשה לקיים את המנהג דאכילת פירות דווקא **ברבים**. על-פי רוב [כשאל ט"ו בשבט בחול] אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם בני ביתו בתוך הסעודה וכיוצא בזה (ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 209).
7) התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 914.
8) עקב ח.ח. ביכפר חב"ד' גיליון 1031 עמ' 35 נדפסה הערה בגוף כתיב של הרב, שבה נאמר "... ט"ו בשבט קשור באכילת פירות – פירות הנאכלים, ובפרט דא"ק וכיו"ו. מכאן שיש עדיפות לפירות הארץ, כמ"ש הבי"ח (סי' רח ד"ה)

אך העניין הוא – כמדובר לעיל¹ שתורתם של הנשיאים היא באופן שבכל תורה פרטית מתבטא כל העצם תורת החסידות, כי, העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו, ועל-דרך זה בנידון-דידן, שבתורה הג"ל מתבטא

תורתם של הנשיאים היא באופן שבכל תורה פרטית מתבטא כל העצם תורת החסידות, כי העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו

בתורה בשבת, בשני ובחמישי². ונמצא, שסיבת מרירות המים היא לא מצד המים עצמם או מצד המקום, אלא מצד אשמתם של בני-ישראל. והרי זה מתאים לתורת הרב המגיד ש"כי מרים הם" – קאי על בני-ישראל, וכתוצאה מזה נעשו גם המים מרים, כולל גם המים שהיו בכליהם, דאף שהיו באופן ה"סמוי מן העין" שבזה שורה הברכה³, לא הועילה הברכה שהיתה בהם מקודם לכן, וגם הם נעשו מרים (על-דרך מה שכתוב ביחזקאל⁴ "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו").

אמנם, אף שבאותה שעה היו ישראל מרים, מכל-מקום, "נמתקו שם" – כי, התורה שהיתה להם מקודם לכן פעלה פעולתה להחזירם למוטב, ועל דרך הפסק-דין⁵ לעולם יעסוק אדם בתורה אפילו שלא לשמה, כיוון שסוף-כל-סוף המאור שבה מחזירו למוטב. ובהתאם לכך נעשה כן גם במים – "ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים"⁶. ובפרטיות יותר – יש בזה ב' דעות⁷: א) עץ החיים, ב) עץ של הרדופני, שהוא עץ מר.

העצם תורת החסידות – ביאור מעלת נשמות ישראל והתקשרותם עם הקב"ה, ולכן מאריך בביאור העניין גם בפרטים שאינם נוגעים לפירוש מאמר רז"ל הנ"ל, הן בנוגע למה שכתוב "רחץ ה' את צואת בנות ציון", שגם במעמד ומצב כזה חקוקים הם במחשבתו, והן בנוגע למה שכתוב "כי מרים הם", שבוזה מסיים: "ונמתקו שם", שזהו מצד היותם חקוקים במחשבתו יתברך (כדלקמן ס"ז).

ה. ויש להוסיף בפירוש הרב המגיד על הפסוק "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם", ש"ישראל היו עדיין מרים כו" – שגם עניין זה (ככל ענייני התורה) משתקף בנגלה בתורה, ועד להלכה:

איתא במכילתא על הפסוק⁸ "וימתקו המים" – "מרים היו לפי שעה ונמתקו", היינו, שקודם לכן לא היה המים מרים, ורק כשבאו בני-ישראל למרה נעשו המים מרים. ויש לומר, שזהו גם הפירוש ברברי המכילתא על הפסוק⁹ "ולא מצאו מים", ש"אף בכליהם לא מצאו מים" – שבבואם למרה נעשו גם המים שבכליהם מרים.

1) שיחת י' שבט ס"ה ואילך.
2) פרשתנו שם, כה.
3) שם, כב.
4) ראה תענית ח.ב.
5) לגיב. וראה רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ג.
6) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.
7) מכילתא עה"פ. וראה גם הנסמן בתו"ש עה"פ (אות רסא).
8) ראה רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ג.
9) ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.

והעניין בזה – שלדעה הא' נתבטלה המרידות מצד ריבוי האור ד' עץ החיים". אמנם, עדיין אין זה תכלית השלימות, כיוון שצריכים להפוך את המרידות עצמה, על-דרך מה שכתוב²¹ "לילה כיום יאיר". וזהו החידוש בדעה הב' – שהמים נמתקו על-ידי עץ מר, היינו, שהמרידות עצמה נתהפכה למתיקות. ועניין זה (הפיכת המרידות למתיקות) הוא לא מצד ריבוי החסדים, אלא מצד קו הגבורות דווקא, שעניינם תגבורת החיות, וכידוע²² שמשורש הגבורות נמשך העניין התחית המתים שהוא מבחינה שורא דטלא דברוחלא (וקשור גם עם עניין המן שבפרשת השבוע²³ שהוא בחינת טל²⁴).

ועניין זה הוא בדיוק. ומה שנתבאר לעיל²⁵ שהטעם שאינו מסתפק בראיה מהכתוב "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים", הוא, לפי שיש לפרשו שקאי על המלאכים – הרי אי משום הא, היה יכול להביא רק את הפסוק האחרון.

והוא שבתורת המגיד הנ"ל מתבטא העצם דתורת החסידות: מצד מעלתם של ישראל, הרי כל ענייניהם נעשים חקוקים בעצמותו יתברך, ועד כדי כך, שאפילו העניין ד' צואות בנות ציון" נחקק כביכול בעצמותו.

אמנם, כיוון שלמעלה בעצמותו יתברך לא ייתכן שיהיה עניין של רע – בהכרח שעניין זה יתהפך לטוב.

כלומר: אין הכוונה לביטול העניין הבלתי-רצוי – דכיוון שעניין זה נחקק בעצמותו יתברך, לא שייך שיתבטל, אלא שעניין זה עצמו יתהפך לטוב.

* * *

אבל מכיוון שהרבי כתב שגם ביום-טוב יש בזה איסור דאורייתא, על-אף שלדין הולדת אש חדשה ביום-טוב אינה אלא איסור דרבנן³, אם אכן נזכר יום-טוב בכוונה להדגיש שגם הוא דאורייתא ולא אנג'גורא דשבת, על-כרחנו שאין כוונת הרבי לליהוט חוט (משום הבערה או בישול), אלא לאיסור 'מתקן מנא' – משום מלאכת 'מכה בפטיש' או משום 'בונה'.

נודה לכל מי שיוכל להביא להבהרת עניין זה כראוי.

(21) תהלים קלט, יב.
(22) ראה ספר הליקושים (ד"ח להצ"צ) ערך טל
ס"ח. סי"ב. וש"נ.
(23) טז, ד ואילך.
(24) ראה לקו"ת ר"פ עקב. ובכ"מ.

(25) בא יב, מא.
(26) שם, נא.
(27) שם, יז.
(28) ס"ג.
(29) במאמר ד"ה באתי לגני ד' שבת פ"ד.

וכן הגיב הרבי, בשמעו שהגאון רבי יוסף-דוב סולובייצ'יק ז"ל מבוסטון התבטא בכינוס רבנים אודות מיקרופון בשבת שהוא "ספיקא דאורייתא" ולכן אסור להשתמש בו, וכשסיפרו את הדברים לרבי, הגיב הרבי: "לא ספיקא דאורייתא, אלא ודאי דאורייתא!"³

לעומת זאת, באיגרת מאוחרת יותר, מיום יא בתשרי תשי"ח⁴, כתב הרבי: "והנה השימוש במיקרופון בשבת ויום-טוב, ליהודעים פרק בטכניקה, איסור ברור [מדרבנן, ואפשר גם מן התורה] – משמע שמסתפק בזה, הן בשבת והן ביום-טוב."

ובאיגרת קודמת לשתי אלו, מיום י"ט בכסלו תש"ט⁵, מגיב הרבי אודות רב שהתנגד בספרו לדיבור במיקרופון בראש-השנה, אבל עשה זאת בקול ענות חלושה: "...מלבד שיש אסורים גם אחרי כל הזירות בהעמדת המיקרופון ובהערכתו [– מבעוד יום]... הנה הרי זה עניין שנמסר לעמי-הארץ, וכשיתירו ביום-טוב – יעשו גם בשבת-קודש, והחכם עיניו בראשו לראות שעל-ידי זה [– שמגיב בחולשה] פורצים פירצה לבוא לאיסורים דאורייתא" – משמע שעצם הדיבור (ואולי גם ההפעלה) ביום-טוב אינו דאורייתא.

ושמא כוונת הרבי, שמצד חילול-השם וכו' שיש בזה, זהו ודאי איסור מדאורייתא. באנציקלופדיה התלמודית (נספח לערך 'חשמל' ס"ט)⁶ סיכמו את האיסורים שנאמרו בהפעלת מיקרופון בשבת: א) השמעת קול. ב) הולדת זרם חשמלי. ג) יצירת ניצוצות. ד) 'אושא מילתא'. ה) 'בונה' או 'מתקן מנא'. ו) כשיש מנורות הגברה – ליהוט חוט-מתכת, שהוא 'מבעיר' או 'מבשל'.

וצריך בירור, אם אכן כוונת הרבי להכריע (ודאי) בעניין המלאכה שיש בסגירת מעגל חשמלי בשבת ויום-טוב, כדעת הסוברים שיש בו איסור דאורייתא של 'בונה' או של 'מכה בפטיש'. כי רבים (כמו שו"ת בית-יצחק)⁷ סוברים שאין בזה אלא איסור דרבנן של 'מוליד' וכדומה.

אמנם במצב דאז, שהיו מצויות במגבר נורות-להט המשנות את אורן כשעולה המתח החשמלי, הרי קודם-כול עצם הפעלת המכשיר בשבת (וכלשונו 'העמידו גם-כן מיקראפאן בשבת...') היה כרוך באיסור מבעיר או מבשל⁸. אבל בדיבור בו – היתה דעת הגרש"ז אויערברך ז"ל שאין בשינוי מידת הלהט על-ידי הדיבור איסור מן התורה. ואילו הג"ר לוי-יצחק הלפרין יבלח"ט סובר שאכן יש בזה איסור מן התורה, שהרי זו תוספת הבערה⁹.

אבל מכיוון שהרבי כתב שגם ביום-טוב יש בזה איסור דאורייתא, על-אף שלדין הולדת אש חדשה ביום-טוב אינה אלא איסור דרבנן¹⁰, אם אכן נזכר יום-טוב בכוונה להדגיש שגם הוא דאורייתא ולא אנג'גורא דשבת, על-כרחנו שאין כוונת הרבי לליהוט חוט (משום הבערה או בישול), אלא לאיסור 'מתקן מנא' – משום מלאכת 'מכה בפטיש' או משום 'בונה'.

נודה לכל מי שיוכל להבהרת עניין זה כראוי.

(3) כך מסר הרה"ח ר' שלום-דובער שי' חייקין, רב קהילת חב"ד-ליובאוויטש בקליבלנד, אוהיו, ששמע מהרה"ח ר' יצחק-זלמן שי' פונגר מנאשוויל, טנסי, מוותיקי השלוחים, שנכח בכנס זה, והוא שסיפר את הדברים לרבי ושמע את תגובתו.

(4) אנ"ק, כרך טז עמ' יז.
(5) שם, כרך ג עמ' כג.

(6) כרך יח, עמ' תשכח-תשל"א.

(7) יו"ד ח"ב, מפתחות והגהות שבסוף הספר, השמטות לסימן לא (התשובה הראשונה שדנה בנושא חשמל בשבת). ראה סיכום הרעות בזה באנציקלופדיה שם בפנים, ערך 'חשמל' עמ' קסה-קעד, ובס' 'חשמל בהלכה' ח"ב, ביבליוגרפיה לפרק ב.

(8) ראה באנציקלופדיה בפנים הספר עמ' קעד ואילך אודות ליהוט חוט.

(9) מידע אישי מהרב הלפרין.

(10) שו"ע אדה"ז ס' תקב ס"א.

"קדושה קצרה", איסור מיקרופון ביום-טוב

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

האומנם "אין נוהגים לומר קדושה קצרה"?

בשולחן-ערוך אדמוה"ו נפסק ש"יש להשתדל לרדוף לשמוע קדיש". ולהלן בדין פורס על שמע², נפסק שגם מי שכבר שמע ברכו וקדושה יכול לאומרו בשביל מי שלא שמע, "שכל מי שמחוייב בדבר, אע"פ שיצא כבר ידי חובתו, יכול להוציא אחרים" (אלא שאם מי שלא שמע הוא בקי, עדיף שיעשה זאת בעצמו). הרי שגם היחיד שלא שמע הינו "מחוייב בדבר".

אלא שבערבית מדינא אין צריך לפרוס על שמע, כיוון שאין אומרים (כנוסח אשכנז, שלפיו נכתב שו"ע רבינו) קדיש (שהוא העיקר) – וגם לפי מה שפסק אדמוה"ו בסידורו שיש לאומרו, אינו חובה בערבית – "אבל אם אחד רוצה להחמיר ולפרוס בערבית – אין מוחין בידו, ותבוא עליו ברכה"³.

נמצא שגם מי שהתפלל ביחיד, חייב לאסוף מניין כדי לצאת ידי חובת קדיש וברכו, ולכתחילה כשמתפלל, אפילו אם כבר שמע ברכו – יאמר קדיש וברכו במקומו בין ישתבח ליוצר. ואם לא שמע ולא אמר – יאמרם אחר התפילה. ואם שמע קדיש ולא ברכו – חייב לומר ברכו לבד, אפילו לאחר התפילה. ואם שמע ברכו, אפילו מהעולים לתורה – די בכך⁴. ובהגיעו לשמונה-עשרה חייב לאסוף עשרה ולומר ג' ברכות ראשונות בקול כדי לומר קדושה ('קדושה קצרה').

והטעם שאין זה נפוץ כל-כך בישיבות ובקהילות חב"ד, נובע כנראה מכך שבעבר לא עשו זאת ברעש, אלא בביישנות, כמעט בגנבה. זאת מהסיבה הפשוטה שלכתחילה צריך להתפלל בציבור, ואם מתפללים באריכות, או משושים-מה התפללו ביחיד, משתדלים "לשמוע מניין" בשלימות, ורק בלית-ברירה כננסים לבית-הכנסת ובית-המדרש, או אוספים מניין, כדי לומר 'ברכו' או 'קדושה קצרה', ולא כמנהג העולם שעושים זאת "בקול רעש גדול".

הכוונה היתה טובה, אך כתוצאה מכך, לא הודגשה חשיבות העניין, עד שבנוסף על הזלזול בתפילה בציבור⁵, הודגלו רבים שגם אין משלימים את החסר לאחר-מכן, וטוענים ש"אין נוהגים אצלנו" לומר קדיש וברכו, או 'קדושה קצרה'...

איסור מיקרופון ביום-טוב - דאורייתא

במכתב מיום א' במנחם-אב תשי"ג כתב הרבי: "...ובמוחש ראינו, אשר באותן הבתי-כנסת שביטלו המחיצה או שעשאוה קטנה יותר מדאי, הרי לא היה זה אלא התחלה של יציאה וירידה מדחי אל דחי, ר"ל. ואחר-כך העמידו גם-כן מיקראפאן בשבת ויום-טוב, שהוא איסור דאורייתא⁶, ועוד ידם טויה...".

(1) סי' מו ס"א.

(2) סי' סט ס"ד.

(3) שם ס"ג.

(4) שם ס"ד.

(5) דבר שציער את הרבי, כפי שאמר ביחידות' למשפיע הרה"ח ר' ניסן נעמנוב (קובץ היכל מנחם ח"א עמ' ריו).

(1) אג"ק כרך ז עמ' שכה.

(2) ההרגשה שלנו.

הפסוקים שלאחרי זה נזכר רק הלשון צבא, "צבאותם" או "צבאותיכם", שמורה על פעולת הביטול ב"צבאות" – ב"ע – שיהיו בטלים וטפלים לשם הוי'. אמנם, בפסוק זה אפשר לפרש ש"צבאות ה'"

אף שבאותה שעה היו ישראל מרים, מכל-מקום, נמתקו שם – כי התורה שהיתה להם מקודם לכן פעלה פעולתה להחזירם למוטב

קאי על המלאכים (כנ"ל), או שקאי על הניצוצים שנתבררו בגלות מצרים ונתעלו ליכלל בשם הוי' (כידוע³⁰ שרפ"ח ניצוצים נפלו בשבירת הכלים, ומהם נתבררו בגלות מצרים ר"ב ניצוצים), כמבואר בתורה-אור³¹. ולכן מביא גם את הפסוק הב', "ויהי בעצם היום הזה הוציא הוי' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם" – כי, גם אם נפרש ש"צבאותם" קאי על המלאכים או הניצוצות, הרי זה שייך גם לבני-ישראל שזוכרו בפירוש בכתוב, והיינו, שגם בני-ישראל שייכים להעניין ד"צבאות", כיוון שפועלים עילוי בהמלאכים והניצוצות.

ועל-פי זה יש לבאר גם הדיוק שבפסוק הא' נאמר "יצאו גו' מארץ מצרים", ובפסוק הב' נאמר "הוציא הוי' גו' מארץ מצרים" (ועל-דרך זה בפסוק הג', "הוצאתי גו' מארץ מצרים") –

כי, בפסוק הב' (וכן בפסוק הג') מדובר אודות בני-ישראל, ועליהם לא שייך לומר הלשון "יצאו" שפירושו שיצאו מעצמם, שהרי בשביל יציאת בני-ישראל ממצרים היה צורך בגילוי אור מלמעלה, "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"³², שגילוי זה פעל

(30) כנפי יונה ח"ג סנ"ו. הובא במג"ע אופן נח.

(31) בא ס"ג.

(32) נוסח הגש"פ.

(33) פרשתנו יד, ה. וראה תניא פל"א.

(34) ראה תנ"א בראשית ה, סע"ד ואילך. ובכ"מ.

(35) בא יב, לו.

השלישי שנאמר בהיותם במצרים עדיין, מוכח, שגם בעת היציאה ממצרים (לא רק לאחריה) נקראים צבאות, כיוון שעוד בהיותם במצרים היתה עבודתם כאופן של צבא. ונמצא, שמכל ג' הפסוקים הנ"ל מבואר כללות עניין העבודה: העבודה ב"צבא" בדרך התלכשות – בפסוק השלישי, "הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים"; הפעולה ד"באתי לגני", המשכת אור הסוכב – בפסוק הראשון, "יצאו כל צבאות הוי' מארץ מצרים", "צבאות הוי'" דייקא; והעילוי שנעשה במלאכים כו', על-ידי תוספת אור המלא – בפסוק השני, "הוציא הוי' גו' את בני ישראל גו' על צבאותם".

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח, ט"ו בשבט ה'תשי"ב – בלתי מוגה)

ונמצא, שמכל ג' הפסוקים הנ"ל מבואר כללות עניין העבודה: העבודה ב"צבא" בדרך התלכשות – בפסוק השלישי, "הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים"; הפעולה ד"באתי לגני", המשכת אור הסוכב – בפסוק הראשון,

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

פרשת בשלח

ובני-ישראל יוצאים ביד רמה (ד,ח)
ביד רמה - בריש גלי (אונקלוס)

מובא בספרים, שבמילה "בריש" רמוזים שמותיהם של רשב"י (רבי שמעון בר יוחאי), האריז"ל (רבי יצחק בן שלמה), והבעל-שם-טוב (רבי ישראל בעל שם). וביאור הדבר: ידוע שהתגלות פנימיות התורה היא הכנה והקדמה לגאולה העתידה, וכמו שכתוב בזוהר (ח"ג קכד) שעל-ידי ספר הזוהר ייצאו בני-ישראל מהגלות ברחמים. לכן שלושה צדיקים אלו, שכל אחד מהם פעל רבות להפצת פנימיות התורה בעולם – שמותיהם רמוזים בתיבת "בריש", המדברת על היציאה מהגלות, ביד רמה. במילה זו רמוזים גם שמו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ (רבי יוסף יצחק בן שלום, או רבי יוסף יצחק בן שטערנע שרה), שכן הוא גילה והפיץ את תורת החסידות בכל העולם, בשפות שונות ובאופן המובן אפילו לאנשים פשוטים.

(לקוטי-שיחות)

ובני-ישראל יוצאים ביד רמה (ד,ח)

ביציאת מצרים אנו מוצאים דבר והיפוכו: מצד אחד, היתה יציאת מצרים מתוך חיפזון, "ואכלתם אותו בחיפזון" (בא יב,יא) וכן "כי ברח העם" (בשלח יד,ה). לאורך גיסא, בני-ישראל יצאו "ביד רמה", מלך-מלכי-המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו נגלה עליהם וגאלם גאולה שלמה, ותכף ומיד לאחר היציאה הוקפו בענני הכבוד ולא נחפזו עוד. שתי תכונות אלה, המנוגדות לכאורה זו לזו, רומזות לשתי נקודות מרכזיות בעבודת השם: "סור מרע" – "לא תעשה"; ו"עשה טוב" – "עשה". סור מרע – בשעה שקיים חשש של רע, יש 'לברוח' ממנו תיכף ומיד. בני-ישראל, בהיותם במצרים, הבינו כמה שפל הוא הרע של מצרים, ולכן בהזדמנות ראשונה שניתנה להם לברוח משם, אצורצו בכל כוחם ומרצם וברחו משם מהר ככל האפשר. ועשה טוב – עם זאת, הם נהגו באופן ד"ביד רמה" בכל ענייני "ועשה טוב". אמנם גם בכיוון של "ועשה טוב" נדרשת זריזות – "מצווה הבאה לידך אל תחמיצנה" – אך בכל זאת אין הדבר מגיע לגודל החיפזון שבו יש לנקוט כשמדובר ב"סור מרע".

(מתוך מכתב-כללי, ראש-חודש ניסן תשמ"ו)

ויצעקו בני ישראל אל ה' (ד,י)

אמרו רז"ל (ב"ר פמ"ז): "האבות הן הן המרכבה". לפי זה – בני-ישראל הם בדוגמת אופני המרכבה; צעקת בני ישראל (ויצעקו בני ישראל אל ה') היא בדוגמת שירת האופנים, שהיא "ברעש גדול". התעוררות זו של בחינת "אופן" דקדושה, גרמה ל"ויסר את אופן מרכבותיו" של פרעה, שהרי "זה לעומת זה עשה אלוקים", וכש"הקול קול יעקב" נשמע אזי אין "ידי עשיו" שולטות.

(אור-התורה)

שהיו הקידושין בדעה מיושבת וצוללה ושני טעמים אלו אינם שייכים אצל ההורים, שהרי עניין הכפרה הוא בנוגע להחתן והכלה דווקא, ולא בנוגע לההורים וכמו כן לא שייך אצל ההורים הטעם הקידושין בדעה צוללה.

ואין לומר שכ"ק מו"ח אדמו"ר התענה בגלל שהוא היה המסדר קידושין, וגם סידור הקידושין צריך להיות בדעה צוללה, שהרי טעם זה שייך לא רק בנישואי בנותיו דווקא, ועל-פי זה היה צריך להיות שכל מסדר קידושין יצטרך להתענות.

וכמו כן, אין לומר שהתענית דכ"ק מו"ח אדמו"ר היתה בשביל סיוע להחתן וכלה כו' שהרי הסיוע יכול להיות גם על-ידי עניינים אחרים כמו תורה, תפילה וצדקה וכיוצא בזה, שנעשה לזכותם של החתן וכלה, ואין צורך בעניין של תענית דווקא.

אמנם, יש טעם נוסף על עניין התענית:

אמרו חז"ל "ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא" והעניין בזה, כידוע שעל-ידי הנישואין נעשה גילוי והמשכת כוח האין-סוף בנבראים, ולכן נעמד השטן כנגד זה ומעורר "תיגרא".

וענין התענית הוא כדי לבטל את ה"תיגרא", ומובן, שטעם זה שייך גם אצל ההורים.

הרבי מוסיף מיד (שם ובהמשך עמ' 112):

מסתמא יהיו כאלו שיפרשו את הדברים, שברצוני להנהיג, שגם הורי החתן והכלה יתענו ביום החופה, ולכן ברצוני להבהיר שאין כוונתי לכך, כי אם, לבאר טעם להנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיה נשמה כללית, והידר בכל מיני הידורים כו', ואין זה עניין שצריך לחקות את הנהגתו של הרבי. יעשו זאת תחילה בנוגע לשאר ענייני עבודתו והידוריו בכל ענייני תורה ומצוות, ולא להתחיל בעניין של תעניות, ובכל אופן יכולים ליתן צדקה במקום התענית.

שלושה מיני הנהגות

"להעיר מהידוע" – התבטא הרבי בשיחת

שבת-קודש פרשת דברים תשמ"ז (תורת-מנחם – התוועדות' תשמ"ז כרך ד עמ' 173 הערה 76) – "בנוגע להנהגות רבותינו נשיאינו – שיש בזה כמה אופנים: א) הנהגות שנתגלו בתור הוראה לרבים. ב) הנהגות שנתגלו אבל ביהד עם ההדגשה שזוהי הנהגת הרביים, מנהג בית הרב, וכיוצא בזה, ולא הוראה לרבים, אשר, עצם העובדה שסיפרו לנו על דבר הנהגות אלו, מוכיחה שיש בזה לימוד והוראה כו'. ג) הנהגות שלא נתגלו כלל, מכיוון שאין בהם אפילו לימוד והוראה לאנשים כערכנו.

לא כל "מעשה אבות" נכתב בתורה

בהתוועדות שבת-קודש פרשת וישב תשמ"ח (ספר-השיחות תשמ"ח כרך א עמ' 155; תורת-מנחם – התוועדות' תשמ"ח כרך ב עמ' 57) בעניין אופן הגיגת י"ט בכסלו, מתבטא הרבי: "מכיוון שנהגו כן ברבים ובפרסום הרי זה הוראה לרבים". ומוסיף בהערה: "מה שאין-כן הנהגות שלא נתגלו לכל (ועל-אחת-כמה-יזכרם הנהגות שלא נתגלו אפילו ליחיד סגולה) מכיוון שאינן הוראה לכל".

והרבי מוסיף ומבסס את הדברים:

דוגמה לדבר – בימעשה אבות", שכל פרטי המאורעות דיעקב ש"פירש לך... בדרך ארוכה" (פירוש רש"י ריש פרשתנו) אינן אלא מעט מזער מכל ריבוי המעשים והנהגות כו' במשך שני חי יעקב. קמ"ז שנה [ועל-אחת-כמה-יזכרם אצל אברהם שחי קמ"ה שנה, ויצחק חי קפ שנה] כי רק העניינים דימעשה אבות סימן (והוראה) לבנים" נתגלו בתורה.

ויש לומר שעל-דרך זה נהגו רבותינו נשיאינו ("מעשה אבות סימן לבנים") לגלות רק העניינים שהם הוראה לרבים.

"ושכנתי בתוכם" – גם בימים הספורים שנותרו עד לביאת המשיח

כיצד להתגבר על "פרעה" וגזירותיו בזמן הגלות?

כשם שבגלות שהיתה קודם מתן-תורה, שהיא גלות מצרים, כל הגזירות הקודמות לא הגיעו לחומרת הגזירה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" – כן גם בגלות הנוכחית, שכל הגזירות שהיצר-הרע מטיל על אנשים מבוגרים, אינן מגיעות לחומרת הגזירה שהיצר-הרע מטיל על ילדים קטנים.

אבל, כאשר לא מתפעלים מ"פרעה", לא מתפעלים מ"הידרים הטובים", מהשכנה שגרה בבית הסמוך, הטוענת: כיצד הנך שולחת את בנך לחרד, לישיבה, ששם לומדים תורה, שהיא בת שלש וחצי אלפי שנים, תורה שניתנה במדבר שממה, בזמן שעדיין לא היה "רדיו", "טלפון", ואפילו לא היה "עיתון" בבוקר ל"מודה אני"...

[...] כאשר מבחינים בעוד מועד שצעה זו באה מ"פרעה", מה"קלוגינקער" שאומר "הבה נתחכמה לו – פן ירבה" (כ"ק אדמו"ר הפסיק ואמר: אבל האמת היא – ש"כן ירבה וכן יפרוץ"), ממי שרוצה שלא יישאר שריד ופליט, רחמנא-ליצלן, מיהדות, מנשמות ישראל, ועל-ידי זה גם מהגופים דישראל, ומתמסרים בתוקף יהודי לבטל את הגזירה, מפסיקים לחפש "תכליתים" בגיל חמש שנים, שבע שנים, שלוש-עשרה שנים או שמונה-עשרה שנים, ועומדים מתוך אמונה וביטחון בהקב"ה,

הרי בידעה זאת – לא זו בלבד שאינה מתפעלת משכנתה, אלא אדרבה – היא פועלת על שכנתה, שגם היא תציל את ילדיה מידי "פרעה", וכך מעמידים עשרות אלפי ילדי ישראל, שייכחו לקראת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

[...] האמור לעיל הוא הוראה לכל אחד ואחד מישראל, שאין ממה לחשוש – לא מפרעה, לא מהגילוס ולא מהגזירות. אם רק הולכים בתוקף יהודי אמיתי – יכולים להימצא במצרים, ושיהיה שם פרעה מלך מצרים, עם כל הגזירות, ואף-על-פי-כן אין זה שייך כלל לילדיו: הוא יוליך את ילדיו בדרך התורה, שהיא הדרך שתביא אותם אל החיים, לא רק חיים בעולם הבא אלא גם חיים בעולם הזה. הוא יוליך את ילדיו בדרך שבה יוכלו לומר: "זה א-לי ואנוהו אלוקי אבי וארומנהו", הם יילכו באותה הדרך שבה הולכים הוריהם. והרי זוהי הנחת האמיתית שיכולים לקבל מהילדים. ואז – כפי שאומרים בהמשך השירה: "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך", שזוכים לבניין בית המקדש השלישי במהרה בימינו. ויתירה מזו, כמו שכתוב במדרש: "למדת חיבתם של ישראל לפני המקום", שהקב"ה לא המתין ל"תביאמו ותטעמו בהר נחלתך", דהיינו בית-המקדש, בית עולמים, אלא עוד בהיותם במדבר אמר: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

וכן הוא עתה, שבאותם ימים ספורים שנותרו עד ביאת המשיח, הנה על-ידי זה שלא יתפעלו מהגזירות, ויעמידו "זרע ברוך הוי" – יקויים "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שהקב"ה ישכון בכל בית יהודי, וכיוון שהקב"ה שוכן שם, הרי מובן מאליו שתהיה שם פרנסה בהרחבה, בריאות בהרחבה, ונחת אמיתית מבנים ומבני-בנים לאורך ימים ושנים טובות.

(מוצאי שבת-קודש פרשת בשלח, י"א בשבט התשח"י – בלתי מוגה)

והלכת בדרכיו

זוהי ההנהגה שלו (של הרבי), ואין זה ראייה שגם אנו – שלא מבינים בעניינים של רבי – צריכים לכתוב כן, אומר הרבי בעניין נוסח הפ"נ ׀ "הנהגה זו היא עניין פרטי השייך אליי, על-פי מה שהבנתי מדבריו של כ"ק מו"ח אדמו"ר" ׀ "מכיוון שנהגו כן ברבים ובפרסום הרי זה הוראה לרבים – מה שאין-כן ההנהגות שלא נתגלו לכל מכיוון שאין הוראה לכל" ׀ רשימה שנייה

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

אבל, זוהי ההנהגה שלו, ואין זה ראייה שגם אנו – שלא מבינים בעניינים של רבי (ורביסקע זאכן) צריכים לכתוב כן.

איבר חי חושב רק על המוח שלו

חיקוי הרבי בכל עניין איננו ראייה להתקשרות אמיתית, כשם שהימנעות מחיקוי בכל עניין אינה פגם בהתקשרות. ומעניינים ביותר דברי הרבי בהמשך להנ"ל (על כך שהנהגת הרבי אינה מתאימה בהכרח לכל חסיד וחסיד) – דברים המבטאים התקשרות פנימית עצומה אל הרבי הקודם:

לפני ימים אחדים נכנס אליי אברך וסיפר, מתוך התפעלות, שפעם אמר לו כ"ק מו"ח אדמו"ר שעל-ידי זה שיהיה מקושר אליו יהיה מקושר (על-ידו) אל מי שהוא (הרבי עצמו) מקושר...

בהיותו בהתפעלות, לא רציתי לקררו, אבל לאמיתו של דבר אין זה נוגע לנו (למי הוא – הרבי – מקושר), אנו מקושרים אליו, ובשבילנו אין למעלה מזה (יהעכר פון דעם איז פאר אונדז ניטא").

דוגמה לדבר: על איבר בגוף האדם שייך לומר ששובא חיותו מהכבד, מהלב (שלמעלה מהכבד), ועד מהמוח (שלמעלה גם מהלב), אבל אין מקום

בליל ב' באייר ה'שי"ת התועד הרבי ובין השאר (תורת-מנחם – התוועדיות' כרך א עמ' 39-40) התייחס לנוסח הפ"נים שהיו חסידים נוהגים לכתוב לרבי הקודם – "אנא לעורר רחמים ממקור הרחמים כו' על דרך מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל". הרבי השיג על נוסח זה במילים לא שגרתיות – "אילו איישר חיילי הייתי מבטל הנוסח" – ונימק את השגתו בשני טעמים:

(א) "על דרך מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל" הוא ביאור ההיתר על נתינת פדיון לרבי (דלכאורה הרי זה עניין של ממוצע), על-פי המבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל בנוגע לאמירת "מכניסי רחמים", ובמילא, אין זה נוגע ושייך לנוסח הפדיון שעניינו בקשת רחמים (אנא לעורר רחמים רביים), ולא ביאור ההיתר על זה.

(ב) ובנוגע להנוסח "ממקור הרחמים" – אין צורך ליתן לרבי "כתובת" מהיכן לעורר רחמים, הוא יודע בעצמו מהיכן לעורר רחמים... ואולי רצונו לעורר רחמים ממדרגה נעלית יותר מאשר "מקור הרחמים".

והוסיף הרבי ואמר, דברים הנוגעים לענייננו:

כ"ק מו"ח אדמו"ר היה אמנם כותב נוסח זה,

לומר ולחשוב על-דבר שאיבת חיות ממוח של אדם אחר. איבר חי שרוצה בחיותו ואינו רוצה להיות איבר המדולדל חי"ו, חייב לקבל חיות מהמוח שלו. ועל-דרך זה בנוגע להתקשרות להרבי, שהוא הראש (מוח) והכתר של דורנו זה.

"הנהגה פרטית אישית"

בליל ב' דחג הפסח תש"ל ('המלך במסיבו' כרך ב עמ' קיב-קיג) התייחס הרבי למנהגו שלא להשתמש בסעודה בסכין, וכך אמר:

לאחרונה נוצה "אופנה" ("מאדעי") שאוכלים בשני מזלגות, ורוצים הראות שהם אנשים מודרניים ("מאדערנע מענטשען"). והרי הנהגתי שלא להשתמש בסכין היא הנהגה פרטית אישית ("פערזענלעכע הנהגה"), עניין של כיבוד אב שמחוייבים בזה לא רק בחייו כיום גם לאחריו זה, ומכיוון שלאאמו"ר היתה זו הנהגה טובה – הרי טובה היא גם עבורי.

"ובנוגע לרבים", הוסיף הרבי, "הרי לפי עניות דעתי דבר טוב ונכון הוא להשתמש בסכין כדי להזכיר את העניין ד'נהמא אפום הרבא ליכול".

שייך ל"אנשים כערכי"...

בהתוועדות שבת-קודש פרשת בראשית תשרי"מ ('תורת-מנחם – התוועדיות' תשרי"מ כרך א עמ' 366-367) התייחס הרבי לאופן אמירת ההפטרה על-ידי באותה שבת ואמר:

התחלת ההפטרה דשבת זו היא – "כה אמר ה'" וסיומה – "יגדיל תורה ויאדיר", למנהג הספרדים, ולמנהג האשכנזים – ממשכים עוד כמה וכמה פסוקים עד "ואחרי לא יהיה".

והנה, הפטרות אלו שיש בהם חילוקי מנהגים בין ספרדים לאשכנזים, מנהגו – על-פי רוב – כמנהג הספרדים, כפי שכותב כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נייע בהגהות לסידור, וכבר נדפס בסידור "סדר ההפטרות שיש בהם חילוקי מנהגים" (על-פי הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר) שההפטרה דפרשת בראשית היא מ"כה אמר ה'", עד "יגדיל תורה ויאדיר".

ועל-פי זה מתעוררת התמיהה: מדוע אמרתי את

ההפטרה דשבת זו על-פי מנהג האשכנזים?

והמענה לזה: הנהגה זו היא עניין פרטי השייך אליי על-פי מה שהבנתי מדבריו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שבשנת העיבור צריכים אנשים כערכי לומר את כל ההפטרה כולה, עד הסוף, כמנהג האשכנזים (מאיה טעם שיהיה). אם הייתי שומע מכ"ק מו"ח אדמו"ר את טעם הדבר – הייתי מדפיס זאת ואז היה כל אחד מחליט אם זהו עניין השייך אליו כו', אבל מכיוון שלא שמעתי את טעם הדבר ומה גם שעניין זה שייך למיעוטא דמיעוטא, לא היה מקום לפרסם ולהדפיס זאת מכיוון שזהו בבחינת מילתא דתמיהה כו'.

אבל לאידך – מכיוון שכ"ק מו"ח אדמו"ר שיער שאבין מדבריו שבשנת העיבור צריכים (אנשים כערכי) לומר את ההפטרה כולה (מאיה טעם שיהיה). ואף-על-פי-כן לא שלל עניין זה ואף שבנוגע לאמירת ההפטרה בציבור (לא רק כאשר מעבירים את הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום), בברכה לפנייה ולאחריה, הרי זה קשור עם חשש הפסק כו' (יגיי איך אויף אן אייזערנעם בריק" [צועד אני על גשר ברזל] מכיוון שיש לי הוראה מפורשת בעניין זה, ולכן, אף שזהו אמנם דבר תמוה הרי זה באופן ד'מצווה ועושה".

וכאמור – עניין זה שייך אליי, ואין זו הוראה לרבים.

לחקות בהידור בתורה ומצוות

ושוב, הרבי מגלה מנהג חותנו, מבאר ומטעימו אך מדגיש שאין צריך להתחיל לחקות במנהג זה, דווקא. מדובר במנהג התענית של הורי החתן והכלה כיום חופתם. הנה הדברים משיחת שבת-קודש פרשת קורח, ג' בתמוז תש"י ('תורת מנחם – התוועדיות' – כרך כג עמ' 111):

חתן ביום חופתו מוחלף לו על כל עונותיו, והוא אחד הטעמים שהחתן והכלה מתענין ביום חופתם, כיוון שאצלם הרי זה כמו יום-הכיפורים. ופשיטא שביום כזה אין להתעסק בעניינים חיצוניים.

כ"ק מו"ח אדמו"ר נהג להתענות ביום נישואי בנותיו. והנה בנוגע לתענית של החתן ביום חופתו מצינו שני טעמים: (א) מצד כפרה, הניל. (ב) כדי